

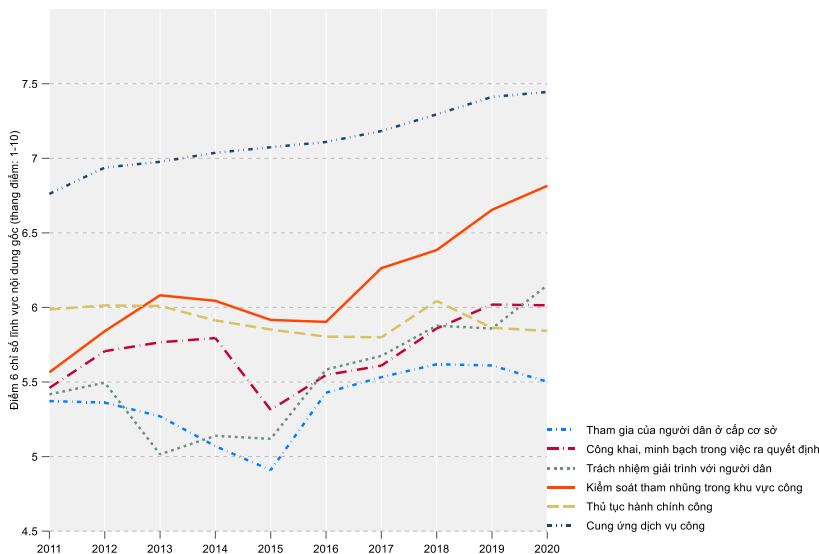

Tóm tắt số 1: Tổng quan Hiệu quả Quản trị và hành chính công ở cấp quốc gia từ Báo cáo PAPI 2020

Để phù hợp với những nỗ lực đổi mới trong quản trị và hành chính công của Việt Nam, nghiên cứu PAPI thực hiện bổ sung, điều chỉnh và loại bỏ các chỉ tiêu đánh giá hàng năm trong suốt 12 năm qua. Để có thể phân tích xu thế biến đổi qua nhiều năm, nhóm nghiên cứu PAPI xây dựng Chỉ số PAPI Gốc từ những tiêu chí, chỉ tiêu đánh giá được sử dụng xuyên suốt từ năm 2011 đến năm 2020. Dưới đây là một số phát hiện chính ở cấp quốc gia từ phân tích dữ liệu không đổi trong cơ cấu chỉ số PAPI kể từ năm 2011 đến nay.

Kết quả phân tích các chỉ tiêu không thay đổi qua 10 năm (2011-2020) cho thấy, hiệu quả quản trị và hành chính công ở cấp quốc gia có xu hướng cải thiện từng bước từ năm 2016, cũng là năm đầu tiên của nhiệm kỳ chính quyền các cấp giai đoạn 2016-2021. Đóng góp cho sự cải thiện này là nỗ lực của 60 tỉnh, thành phố với tỉ

lệ tăng trưởng dương thường niên ở điểm chỉ số PAPI Gốc trong giai đoạn từ 2011 tới 2020.

Hình 1: Xu thế biến đổi ở sáu chỉ số lĩnh vực nội dung PAPI Gốc, 2011-2020

Hình 1 thể hiện xu thế biến đổi qua thời gian của sáu chỉ số lĩnh vực nội dung của Chỉ số PAPI Gốc¹. Điểm chỉ số lĩnh vực nội dung ‘Kiểm soát tham nhũng trong khu vực công’ năm 2020 đạt mức cao nhất trong 10 năm qua. Kết quả này phần nào phản ánh tác động của chiến dịch chống tham nhũng ở Việt Nam từ năm 2016 đến nay. Bên cạnh đó, điểm chỉ số nội dung ‘Trách nhiệm giải trình với người dân’ gốc cũng tăng dần đều từ năm 2016 đến 2020.

Hai chỉ số nội dung có xu hướng sụt giảm gồm Chỉ số nội dung 1 ‘Tham gia của người dân ở cấp cơ sở’ và Chỉ số nội dung 5 ‘Thủ tục hành chính công’. Điểm Chỉ số nội dung 1 sụt giảm chủ yếu là do điểm nội dung thành phần về hiệu quả huy động người dân tham gia đóng góp tự nguyện (thay vì bị ép buộc) vào các dự án công trình công cộng với mô hình Nhà nước và nhân dân cùng làm. Tác động của đại dịch COVID-19 tới việc thực hiện các dự án công trình công cộng trong năm 2020 có thể là một nguyên nhân. Ở Chỉ số nội dung 5, dường như những nỗ lực đơn giản hóa thủ tục hành chính và cải thiện dịch vụ hành chính công hiện nay tập trung vào những lĩnh vực liên quan tới doanh nghiệp nhiều hơn những lĩnh vực liên quan tới người dân.

¹ Chỉ số PAPI Gốc, gồm các chỉ tiêu đánh giá không thay đổi kể từ năm 2011 đến nay ở sáu chỉ số nội dung gốc, gồm: (1) Tham gia của người dân ở cấp cơ sở; (2) Công khai, minh bạch trong việc ra quyết định ở địa phương; (3) Trách nhiệm giải trình với người dân; (4) Kiểm soát tham nhũng trong khu vực công; (5) Thủ tục hành chính công; và (6) Cung ứng dịch vụ công.

Sự tham gia của người dân ở cấp cơ sở

Kết quả khảo sát ở nội dung về sự tham gia tự nguyện của người dân trong các dự án công trình công cộng thực hiện theo mô hình Nhà nước và nhân dân cùng làm. Việc tham gia tự nguyện (thay vì bị bắt buộc tham gia) của người dân tăng dần qua mỗi năm kể từ khi đầu nhiệm kỳ chính quyền 2016-2021. Tuy nhiên, đến năm 2020, điểm nội dung thành phần này giảm khá nhiều.

Điều này có thể phản ánh thực tế rằng, với điều kiện kinh tế khó khăn do tác động của đại dịch COVID-19, chính quyền địa phương có thể đã đề xuất ít dự án hơn và ít yêu cầu người dân đóng góp hơn trước. Mặc dù điều này khiến điểm chỉ số nội dung ‘Tham gia của người dân’ sụt giảm, song không nhất thiết là do chính quyền địa phương yếu kém hơn trong huy động sự tham gia chủ động của người dân. Rất có thể chính quyền địa phương nhạy cảm hơn với thực tế bằng cách giảm gánh nặng đóng góp cho người dân. Nói cách khác, điểm chỉ số ‘Tham gia của người dân ở cấp cơ sở’ giảm không nhất thiết là do chất lượng huy động sự tham gia đóng góp tự nguyện của người dân giảm sút, mà có thể là nhờ khả năng thích ứng của chính quyền với hoàn cảnh kinh tế khó khăn của người dân trong năm 2020.

Trách nhiệm giải trình với người dân

Ở chỉ số nội dung ‘Trách nhiệm giải trình với người dân’ gốc, phát hiện nghiên cứu năm 2020 cho thấy có sự cải thiện từng bước trong công tác tiếp dân của chính quyền địa phương qua các năm từ năm 2011. Chỉ số nội dung gốc này đo lường mức độ và hiệu quả tương tác với người dân của các cấp chính quyền khi người dân có bức xúc, khúc mắc với gia đình, hàng xóm hoặc chính quyền địa phương. Trong năm 2020, tỉ lệ người dân tương tác với cán bộ, chính quyền cơ sở tăng lên.

Trong năm 2020, tỉ lệ người dân tương tác với cán bộ, chính quyền cơ sở tăng lên. Tỉ lệ người dân tới gặp trưởng thôn/tổ trưởng tổ dân phố tăng từ mức trung bình khoảng 23% mỗi năm giai đoạn 2016-2019 lên khoảng 29% năm 2020 để tìm kiếm giải pháp cho vấn đề họ gặp phải với gia đình, hàng xóm hoặc chính quyền địa phương. Tỉ lệ người dân tiếp xúc với các đại biểu Hội đồng nhân dân cũng tăng đáng kể, mặc dù thấp hơn tỉ lệ tiếp xúc với trưởng thôn/tổ trưởng tổ dân phố.

Kiểm soát tham nhũng trong khu vực công

Kiểm soát tham nhũng trong khu vực công cũng là chỉ số nội dung gốc có chuyển biến tích cực trong nhiệm kỳ 2016-2021. Từ góc nhìn của người dân, công cuộc chống tham nhũng đã và đang tác động tới các cấp chính quyền địa phương. Tỉ lệ người được hỏi cho rằng hối lộ là cần thiết để có việc làm trong cơ quan nhà nước, khi đi khám, chữa bệnh ở bệnh viện công tuyến huyện/quận, khi làm giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, khi muốn con em được giáo viên tiểu học trường công lập quan tâm hơn và khi làm giấy phép xây dựng tiếp tục giảm. Xu hướng giảm này cũng bắt đầu từ năm 2016.

Tuy nhiên, kết quả khảo sát về trải nghiệm thực tế của người dân với những nhiễu khi sử dụng dịch vụ công cho thấy một bức tranh kém tươi sáng hơn. Tỉ lệ người dân đã phải trả chi phí ngoài quy định để làm xong giấy chứng nhận quyền sử dụng đất tiếp tục tăng trong năm 2020. Hơn 32% cho biết họ đã phải trả thêm tiền ngoài quy định mới làm xong giấy CNQSD đất cho hộ gia đình. Sự khác biệt giữa trải nghiệm thực tế của những người đã dùng dịch vụ và cảm nhận của người dân nói chung về những nhiễu, hối lộ có thể là do tác động của truyền thông về công cuộc phòng, chống tham nhũng trong thời gian qua, hoặc có thể là do hiện tượng vòi vĩnh, đòi hối lộ giảm dần. Cần nghiên cứu sâu hơn về mức độ chênh lệch này.

Kết quả khảo sát năm 2020 cho thấy tỉ lệ cho rằng quan hệ cá nhân là “quan trọng” hoặc “rất quan trọng” tiếp tục giảm, mặc dù tỉ lệ này vẫn cao đến trên 60%. Ở cả năm vị trí được hỏi, tỉ lệ người trả lời cho rằng để xin việc làm vào năm vị trí đó thì cần tới thân quen ở mức thấp nhất kể từ khảo sát năm 2011.

Cảm nhận và trải nghiệm phân theo đặc điểm nhân khẩu học

Nghiên cứu PAPI cũng phân tích sự khác biệt trong trải nghiệm và cảm nhận về hiệu quả quản trị của hai giới nam và nữ cũng như theo hai nhóm thành phần dân tộc chính (người Kinh và người thuộc dân tộc khác)

Theo kết quả nghiên cứu, năm 2020, nam giới và phụ nữ có đánh giá như nhau về hiệu quả quản trị và hành chính công trong rất nhiều lĩnh vực. Tuy nhiên, ở các chỉ số nội dung ‘Tham gia của người dân ở cấp cơ sở’, ‘Công khai, minh bạch trong cung ứng dịch vụ công’, ‘Trách nhiệm giải trình với người dân’ và ‘Quản trị điện tử’, đánh giá của hai giới có sự khác biệt khá rõ nét. Phân tích sâu về sự khác biệt cho thấy phụ nữ ít tương tác với trường thôn/tổ trưởng tổ dân phố hơn và ít tham gia bầu cử vị trí này hơn so với nam giới. Phụ nữ cũng ít có điều kiện thời gian sử dụng và cơ hội tiếp cận Internet hơn nam giới. Những thiệt thòi này khiến cho nhu cầu được phúc đáp và khả năng tiếp cận nguồn lực nhà nước của phụ nữ khó khăn hơn, đặc biệt là trong thời kỳ dịch bệnh.

Cũng có sự khác biệt trong cảm nhận của nhóm người Kinh và đồng bào dân tộc thiểu số. Ngoại trừ chỉ số Quản trị môi trường, tất cả các chỉ số còn lại được người đồng bào dân tộc thiểu số đánh giá thấp hơn so với người Kinh. Sự khác biệt trong đánh giá nhiều nhất ở chỉ số nội dung ‘Tham gia của người dân ở cấp cơ sở’ và ‘Trách nhiệm giải trình với người dân’. Điều này cho thấy, dù nhìn chung mức độ khác biệt không lớn, song các cấp chính quyền ở những địa phương có đồng bào thiểu số cần nỗ lực nhiều hơn để họ cùng tham gia ý kiến vào các quyết sách cũng như và tương tác hiệu quả với cán bộ, công chức địa phương khi có nhu cầu.

Chỉ số Hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam (với tên viết tắt tiếng Anh là PAPI) là công cụ người dân tham gia giám sát hiệu quả của chính quyền trong việc thực thi chính sách đến cấp cơ sở. Sau khảo sát thí điểm vào năm 2009 và thực hiện trên quy mô lớn hơn vào năm 2010, khảo sát PAPI đã tiến hành trên phạm vi toàn quốc từ năm 2011. Năm 2020, 14.732 người dân và cũng là cử tri đã tham gia khảo sát PAPI. Trong suốt 12 năm qua, có tới 146.233 lượt người dân được chọn ngẫu nhiên trên phạm vi toàn quốc đã tham gia đánh giá hiệu quả quản trị và hành chính công từ trải nghiệm tương tác trực tiếp với chính quyền các cấp thông qua nghiên cứu PAPI.

PAPI đo lường 8 chỉ số nội dung: tham gia của người dân ở cấp cơ sở; công khai, minh bạch trong việc ra quyết định; trách nhiệm giải trình với người dân; kiểm soát tham nhũng trong khu vực công; thủ tục hành chính công, và cung ứng dịch vụ công; quản trị môi trường và quản trị điện tử.

PAPI là sản phẩm của hoạt động hợp tác nghiên cứu giữa Trung tâm Nghiên cứu Phát triển và Hỗ trợ Cộng đồng (CECODES), Trung tâm Bồi dưỡng cán bộ và Nghiên cứu khoa học Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tại Trung ương và địa phương (VFF-CRT), Công ty Phân tích Thời gian thực (RTA) và Chương trình Phát triển Liên Hợp quốc (UNDP) tại Việt Nam.

Trong suốt 12 năm hình thành và phát triển, PAPI đã nhận được sự tài trợ của Cơ quan Hợp tác và phát triển Tây Ban Nha từ năm 2009 đến năm 2010; Cơ quan Hợp tác và Phát triển Thụy Sĩ (SDC) từ năm 2011 đến năm 2017; Bộ Ngoại giao và Thương mại Úc (DFAT) từ năm 2018 đến năm 2025; Đại sứ quán Ai-len tài trợ từ 2018 đến 2021. Liên Hợp quốc và Chương trình Phát triển Liên Hợp quốc (UNDP) tại Việt Nam đóng góp về tài chính và chuyên gia trong suốt tiến trình phát triển của PAPI từ 2009 đến nay.

Báo cáo PAPI 2020 và các kết quả phân tích sâu được cập nhật tại: www.papi.org.vn

Vui lòng sử dụng điện thoại smartphone quét mã QR để tải báo cáo PAPI 2020

Để biết thêm thông tin chi tiết, vui lòng liên hệ:

Nguyễn Việt Lan
Cán bộ truyền thông của UNDP
Tel: (+84 4) 38 500 158
Mob: (+84) 91 4436 769
Email: nguyen.viet.lan@undp.org

